

1. *Musei s. Joh. diff. in Exist. an Romanos* Cap. IX. v. 19 = 23. *Jene 1652.*
2. *diff. de vera presentia corporis Christi in S. Coena.* *Jene 1652.*
3. *diff. II. de natura et definitione Ecclesie.* *Jene 1655.*
4. *diff. de resurrectione Christi a mortuis,* *Jene 1653.*
5. *Musei s. petri diff. de Baptismo,* *Helms. 1669.*

DISPUTATIO PRIMA

EX EPISTOLA

PAULI APOSTOLI AD ROMANOS,

complectens quædam Prolegomena,

& ἀνάλυσις ἐπιγραφῆς & exordij.

Cujus positiones, divina adjuvante gratia,

PRÆSIDE DAVIDE RVNGIO

SS. THEOLOGIÆ D. ET PRO-

fessore, in privato disputationum Theologicarum Collegio defendet

M. BARTHOLOMÆUS BATTUS
Hamburgensis.

Die 20. Decemb. hora 7. mat.

VVITEBERGAE
Excusa typis M. Simonis Gronenbergii.

Reverendâ dignitate, excellenti
doctrinâ, & spectabili pietate clarissimis,
præstantissimisq; viris,

D. DAVIDI CHYTRÆO,
D. LUCÆ BACMEISTERO,
D. IOHANNI FREDERO,
D. VALENTINO SCHACHTIO,
D. DAVIDI LOBECHIO.

SS. Theologiæ Doctoribus & Professoribus in A-
cademiâ Rostochiana celeberrimis, Dominis,
præceptoribus & fautoribus omni obser-
vantiæ cultu prosequendis,

Hanc, ex primo Epistolæ ad Romanos capite, disputationem
debitæ gratitudinis & observantiæ tesseram, offert
& nuncupat.

M. BARTHOLOMÆUS BATTUS
Hamburgensis.

PRAEFATIO AD LECTOREM.

Episto^{la} Pauli Apostoli ad Romanos, etsi primo scripta non est, merito tamen inter reliquas, & hujus & ceterorum Apostolorum, epistolas, ob argumenti dignitatem, doctrinae ubertatem, & tractationis ἀκριβοῦς primum obtinet locum: Quae cum, ceu Theologia Christiana compendium, praecipuorum locorum explicationem complectatur, digna est, quae tum piorum omnium, tum maxime caelestis sapientiae studiosorum manibus diligentissime versetur, & vel tota memoriae mandetur. Quia vero scripturae non sunt in legendo, sed in intelligendo, & multa sunt in hoc quoque scripto, quae declarationem aliquam requirunt, ejusdem ἀναλυτικῆς ἐπιγνώσεως, quanta poterimus brevitate ἀσαφηνείας, instituemus, eamque thesibus inclusam & placidis studiosae juventutis colloquiis ventilandam subjiciemus, quò & verba ac phrasae ἐπισημασθῆναι totius disputationis Paulinae magis legentibus innotescant, & praecipuorum locorum brevis repetitio κατηχήσεως vicem expleat.

Cumque omnis interpretationis anima sit ordo, ac methodus, in qua alii aliis feliciores sunt, nos ut utriusque instituto exegetico ἐκζητητικῶν simul inser-

*viamus: Primò, quæ πρὸ λεγομένων loco commemorari
solent, breviter perstringemus: Deinceps singulo-
rum capitum dispositionem, & huic locorum prin-
cipaliorum notationem, brevibus aphorismis com-
prehensam, subjungemus.*

*Filium Dei, fontem omnis sapientia & scientia,
cujus Spiritu hac epistola dictata scripta q₃ est, ora-
mus, ut ejusdem cœlestis auræ primitias nobis ad hoc
sanctum institutū, feliciter perficiendum, clementer
largiri dignetur. Benevolū & candidum lectorem
obtestamur, ut conatum nostrū voto ac piis precibus
adjuvet: studiosam juventutem hortamur, ut te-
xtum Apostoli diligenter legat, & huic succinctæ
ἀναλύσεως plenas aliorum commentationes adjungat:
Ita laborem nostrum in Domino haud inanem fore
confidimus.*

DISPUTATIO PRIMA EX
Epistola ad Romanos.

PROLEGOMENA.

Vatuor potissimum videntur explicanda:
Scripti hujus autoritas, utilitas, argumen-
tum & dispositio.

Autoritas.

I.

Autoritas Epistolæ ad Romanos
est Canonica: Idque duplici nomine, re-
spectu sui & nostri. In se considerata digni-
tatem accipit ab autore, qui constitutus Apostolus & doctor gentium
muneris sui autoritatem, à Pseudodoctoribus extenuatam, sæpe asserit
argumentis indubitatis, ut, conversionis miraculosæ, 1. Tim. 1. vo-
cationis immediatæ, Gal. 1. efficaciam planè stupendæ, 1. Thess. 2. tam
in prædicatione verbi quàm operatione signorum & prodigiorum,
Rom. 15. 2. Cor. 5.

II.

Porrò Apostolicam autoritatem divinam esse, apud religio-
nis Christianæ ὁμοψύχως in confesso est. Matth. 10. Qui vos audit, me
audit. Non vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Patris mei loquitur
in vobis. Et in specie de se Apostolus noster ait, Rom. 15. Non ausim
quicquam loqui eorum, quæ non loquitur Christus per me. & 2. Cor.
13. an experimentum quæritis ejus, qui in me loquitur Christus. Pro-
inde legens hanc Epistolam memor sit, se uno actu tres loquentes au-
dire, Christum & Spiritum sanctum, & eorum amanuensem Apосто-
lum Paulum. Et hæc Epistolæ hujus autoritas interna.

III.

Alia externa quoad nos: Vnde enim nobis constet, hanc esse
Pauli Epistolam, si quærat, Ecclesiæ omnium temporum testimoni-
um ἀξιόπιστον consulendum est, eo tamen discrimine, ut potissima au-
toritatis extraneæ vis penes primitivam Ecclesiam resideat, utpote,
quæ αὐτόγγραφα vidit, & de rebus visis ac certò exploratis testata est,

A 3

cujus

cujus vocem posterioris ætatis Ecclesia amplexa ac secuta, nobis quoque hoc κερμίλιον singulari Dei beneficio sartum tectum reliquit.

Utilitas.

IV

Et si expedito primo membro de Epistolæ autoritate, religio est quærere de ejus usu, cum nihil à Deo nisi utilissimum ac maximè generi humano salutare proficisci possit: tamè quia ea est ingenii humani conditio, ut parùm dignitate rei, utilitate plurimùm moveatur, eam in præsentì objecto multis illustrare argumentis possemus, nisi cuivis lectori obviam arbitraremur.

V

Omittenda videntur testimonia doctorum, qui Epistolam hanc seu clavem universæ scripturæ, sacrae Theologiæ compendium, fundamentum præcipuum, verum & γνώσιον Euangelium suspiciunt: Rerum momenta considerentur.

VI

Quæ universæ scripturæ θεοπνεύστῃ utilitas est, ea & hujus: Tum quæ in aliis sparsim & particulariter, ea hîc universa occurrunt, Διδασκαλία, ἔλεγχος, ἐπανόρθωσις, seu ὑθεσία, παιδεία ἐν δικαιοσύνῃ, παράκλησις.

VII

Scriptura enim doctrinæ, & vitæ hominis rectam informationem tradit: Doctrinæ veritatem proponit διδασκαλία: corruptelas detegit, purgat, eliminat ἔλεγχος: Vitæ nævos & peccata corrigit ἐπανόρθωσις & ὑθεσία: regulam & normam tradit παιδεία. Accedit παράκλησις afflictorum & tentatorum quasi fructus quidam superiorum capitum

VIII

Longum foret membra hæc singulatim ex Epistola Paulina eruere: Nulli enim ferè doctrinæ Christianæ loci sunt, qui non attingantur hoc scripto, aded, ut si doctrinam de institutione Baptismi & εὐχαριστίας, & declarationem pleniorẽ articuli de Trinitate addas, Corpus doctrinæ Christianæ sis habiturus.

IX

Sed præcipua quædam sunt capita religionis Christianæ, quæ hoc

hoc loco non tantum obiter notantur, sed accuratissime evolvuntur, ut de Peccato, Lege, Iustificatione, Merito Christi, Reliquiis peccati in sanctis, de spe, nova obedientia, veris fontibus consolationum, Prædestinatione, vocatione gentium, charitatis officiis, Magistratu, Libertate Christiana, & si quæ sunt hujus generis. Non potest itaque Epistolam hanc, uti vilem, negligere, nisi profanissimus totius Christianæ religionis.

X

Alterum utilitatis argumentum est in ἐλέγχῳ, quod nimirum Epistola ad Romanos in præcipuis Ecclesiæ certaminibus hoc tempore dijudicandis, & adversariorum cavillis retundendis usum præstat maximum.

XI

Vt ex multis pauca perstringamus; Pontificia dogmata sunt: Iustitiam peccatoris non esse gratuitam & imputatam, sed inhærentem: Negat hæc Epistola cap. 3. & 4. Hominem justificari, non sola fide, sed fide & operibus, Negatur id c. 3. & 4. Renatos posse implere Legem Dei: Refutat id Paulus c. 7. Sanctos esse sine peccato proprie sic dicto, & concupiscentiæ motus in sanctis non esse peccata: Contrarium affirmatur cap. 7. Perpetuè de gratia Dei & remissione peccatorum esse dubitandum: Reclamat Epistola hæc cap. 5. & 8. ἐθελοθρησκεία placere Deo: Repugnat caput 4.

XII

Calviniana placita sunt: Renatos non amittere gratiam Dei peccatis contra conscientiam admissis. Contrarium traditur cap. 8. & 11. Deum absoluto suo decreto quosdam elegisse ad salutem, alios reprobasse: Reclamat Paulus cap. 9. 11. Christum non esse mortuum pro omnibus hominibus: Affirmat oppositum Paulus Rom. 5. & 14. Deum non velle omnium misereri, quia multos ab æterno destinavit ad interitum: Blasphemiam hanc retundit Epistola hæc cap. 11.

XIII.

Anabaptistarum deliria sunt; Matrimonia dissolvenda, & feminas communes esse debere: Contrarium vide cap. 7. Magistratum esse ordinem profanum, quem homini Christiano gerere non liceat: Vanum hoc esse docet Epistola cap. 3. Rerum & possessionum communionem esse debere; Negat Apostolus cap. 12.

XIV.

Quin & aliorum quorundam hypotheses falsæ refutantur hoc scripto: Dixere quidam; Bona opera esse necessaria ad salutem; negat

gar

gat Apostolus Rom. 3. & 4. Legem justificatis non esse ut normam vitæ proponendam: Negatur hoc cap. 7. Peccatum hominis esse substantiam: Contrarium vide cap. 7. Superesse aliquas vires liberi arbitrii in homine; Negatur cap. 5. & 8. Iustitiam esse ipsam Dei inhabitationem & efficaciam in nobis: Contrarium vide Rom. 3. Omnes homines esse electos, propriè sic dictos, siue credant siue non: Inficiatur hoc Apostolus Rom. 8. 9. & 11.

XV.

Patet itaque utilitas in διδασκαλία & ἐλέγχῳ. Reliqua utilitatum membra, uti in aperta luce posita, declarationem nullam requirunt. Ex usu necessitas, ex utrisque dignitas æstimanda. Præcipuum in hac Epistola robur aduersus Papam Romanum, ex qua legionem robustissimorum argumentorum, ad debellandam iustitiam operum, educas. Hac sepulta, vel non intellecta, quales tenebræ fuerint, quales etiam nunc sint in toto salutis nostræ mysterio, & superiorum temporum historia, & Iesuitarum cæcitas docet, qui adhuc velum habentes ante oculos, eandem legunt & interpretantur.

XVI.

Postremò amplificat utilitatem, historica commemoratio ἀφορμῆς, qua scripta esse dicitur à Paulo, vel, ut Pseudoapostolorum passim oberrantium, & Ecclesias, recens plantatas, turbantium conatus anteverteret; vel, ut vivam docentium vocem suppleret. Cùm enim sub initium nascentis Ecclesiæ plerique doctores essent Iudæi, & hos, ob unius Iudæi sacrilegium, universos Claudius Imperator, urbe Roma exegisset, Act. 18. v. 2. videbatur Ecclesia Romana docentibus orbata, periclitatura de puritatis & constantiæ laude, quam illi tribuit Apostolus Rom. 1. Defectum itaque doctorum compensat Paulus scripta hac Epistola, qua ceu doctrinæ & vitæ Christianæ norma, interim utantur, donec tranquilliora affulgeant tempora.

Argumentum.

XVII

Doctrinam de vera iustitia coram Deo, & salute æterna consequenda, tractaturus Apostolus, præmittit ἀνασκευῆν pravaram opinionum de hoc mysterio, docens, non posse hominem externa disciplina, nec circumcisione, vel observatione Legis Mosis justificari; Sed

Sed sola Dei gratia & misericordia, per fidem Iesu Christi. Hanc assertionem aliquot argumentis astruit, & ex fructibus veram justitiam consequentibus declarat, ejusque certitudinem, adversus omnes tentationum impetus immotam, æternæ prædestinationis divinæ decreto innitentem asserit: Ac denique quæ sint officia piorum, commemorat.

Dispositio.

XVIII

Variè dividi potest argumenti tractatio Apostolica: Alii (ut Brentius, & qui eum sequuntur) secundum tres præcipuas virtutes Christianorum, Fidem, Spem & Charitatem, quibus religionis Christianæ summa continetur: tres Epistolæ partes constituunt, quarum prima de fide justificante agat, à cap. 1. usque ad 5. Inde de spe, usque ad cap. 12. ab hoc; Tertia de charitate porrò usque ad finem.

XIX

Alii capitulum medium de spe in duo membra dispescunt, & disputationi de prædestinatione filiorum Dei & reprobatione, tribus capitibus comprehensæ, peculiare caput assignant. Sunt qui primum caput de justificatione dividant. Denique nonnulli pauciores, alii plures partes numerant: nec in eo summa negotii vertitur, modò methodus ad docendum, & Paulinas disputationes eruendas sit accommodata.

XX

Hoc institutum sequuti partes epistolæ 8. numeramus; quarum prima est, Epigrapha.

2. Exordium, cum propositione.

3. Gravissima accusatio omnium hominum, gentium & Iudæorū, quòd vera justitia destituti, sub peccato & ira Dei conclusi teneantur. Ac proinde frustra, vel in naturæ viribus, vel Lege divinitus revelata, quæri justitiam affirmat.

4. Remotioni falsarum causarum justificationis nostræ, subjungit Apostolus veras, & naturam justitiæ imputatæ per fidem Iesu Christi, monstratis veris fundamentis, explicat.

5. Justificationis effecta describit: Tranquillitatem conscientiæ; Spem (de cujus certitudine differens, egregiam Christi & Adami collationem instituit) Sanctificationem, Liberationem à maledictio Legis, & consolationem in adversis certissimam.

6. Ex doctrina prædestinationis æternæ & reprobationis, quam tribus capitibus complectitur, doctrinam de justitia fidei illustrat.

7. De fructibus fidei, videlicet, officiis charitatis erga omnium

B ordinum

ordinum homines, erga pares, superiores & infirmos in fide disputat.
8. Tandem Epilogo planè pathetico Epistolam concludit.

CAPUT PRIMUM.

Argumentum & dispositio.

Post Epigrammā & Exordium Epistolæ, cui principalis propositio annectitur, videlicet, quod in Euangelio iustitia Dei revelatur ea, quæ per fidem est, aggreditur Paulus principalis disputationis partem primam, qua ex negotio justificationis omninò remouet externam disciplinam & studia gentium, quæ quanquam titulo sapientiæ superbiebant; tamen à veræ iustitiæ laude omninò alienæ esse conuincuntur. Sunt igitur partes ejus quatuor: Epigrapha, Exordium, Propositio, & prima disputationis pars, continens gentium accusationem.

EPIGRAMMA.

Tres sunt hujus partes, quarum prima notat personam scriptoris, quæ potest dici ὑπογραφή: altera eorum, quibus scribitur, quæ propriè dicta ἐπιγραφή est: tertia salutationem complectitur. Summa ejus est: Paulus Christianis, qui Romæ sunt, salutem precatur. Sed singula membra, amplificationibus illustrata, auctoritatem scripto conciliant, lectori attentionem movent.

Subscriptione Apostolica quatuor membra potissimum continentur: Describitur enim persona & officium Pauli, ejusdem doctrina, Christi persona & officium, & ministerii Apostolici natura & dignitas.

1. Descriptio personæ Pauli Apostoli, v. 1. & 2.

Persona scribens est Paulus, Iudæis & Syris Saul dictus, is nomen suum profitetur ad doctrinæ certitudinem & animi ac conscientie fiduciam denotandā. Amplificationes adduntur quatuor: 1. à fide & professione: Paulus est servus Iesu Christi. 2. ab officio: Est Apostolus, & quidem non proprio arbitrio, sed divina vocatione constitutus, Act. 9. & segregatus ad Apostolatam ex utero matris, Gal. 1. v. 15. & speciali mandato Spiritus sancti, Act. 13. v. 2. & usitato Ecclesiæ ritu, per jeiunium, orationem & ἡσθησίου, Act. 13. v. 3.

3. A correlato: Est servus & Apostolus Iesu Christi. 4. A finali causa: Vocatus est, ut doceat Euangelium.

T H E S E S.

Scripta anonyma meritò Ecclesiæ sunt suspecta. Antiqua enim fraus Diaboli.

Diaboli est, per scripta supposititia aut anonyma fallendi Ecclesiam; 2. Thes. 2. & 3. Et adhuc hodie, quos religionis & confessionis suæ pudet, virus suum suppresso nomine in Ecclesiam effundunt.

2. Impia & stulta *κακοζυλία* est, quod Pontifices Romani nomina in baptismo accepta post electionem Papalem commutant.

3. Misericordiae divinæ argumentum est, quod ex lupo non modò ovis fit, sed etiam ovium Christi fidelissimus pastor. 1. Tim. 1.

4. Ministri non sunt Domini, sed servi Christi, Ecclesiae & doctrinae. Impius est igitur Papæ dominatus. Matth. 23. v. 8. arrogans sibi potestatem condendi nova dogmata & decreta, præter & contra mandatum Dei.

5. Sine legitima vocatione non est occupandum ministerium, Heb. 5. Ierem. 23. Ipsi currebant &c.

6. Segregatio à mundo non est sita in monastica aut Eremitica vita, ut Monachi nugantur, sed in separatione personæ ad docendum Euangelium, Act. 13.

7. In ordinatione ministrorum Euangelij Symboli loco liberè adhibetur ex veteris Ecclesiae consuetudine ritus *Χρισθεσιας*, sicut olim in sanctificationibus victimarum, 1. Tim. 4. 2 Tim. 1. Commentum Pontificiorum de Sacramento ordinis omni Scripturae fundamento caret.

8. Etsi utrumque genus doctrinae Lex & Euangelium mandatum est Apostolis, tamen ratione potioris & respectu ultimi finis dicuntur ministri Euangelij: Idèd enim proponitur Lex, ut Euangelio sit locus in cordibus hominum. Vel Euangelium hoc loco de tota doctrina Christiana potest accipi.

II. Doctrina Pauli *περίφρασις*. v. 2.

Commendatur ea; 1. ipso nomine Euangelij gratissimo. 2. ab Autore Deo.

3. ab Antiquitate. Non enim cum Paulo demum natum, aut nuper inventum est Euangelium, sed antè diuinitus promissum. 4. A testimonijs & *ἔξωπίσαις* Prophetarum, qui Spiritu sancto inspirati locuti sunt; 2. Pet. 1.

5. Ab Autoritate universae scripturae sanctae, cui *ἀνάλογος* est Euangelij doctrina. Rom. 12. Dicitur autem Scriptura sancta, propter autorem Spiritum Dei, propter doctrinae, quam tradit, sanctitatem, & perfectionem, & ratione effectus, videlicet, Sanctificationis nostrae. Ioh. 17.

6. A Subjecto, nimirum, Filio Dei, mediatore nostro, de quo nihil tradit Lex divina.

THEMATA

1. Euangelium ipso nominis sono & significato discernitur à Lege, quod propriè loquendo, non sit doctrina tradens præcepta, vel consilia perfectiora, quàm Lex Dei, sed afferens lætissimum ex cælorum arcano

nuncium, de gratia Dei, in Christo, erga omnes mediatorem amplectentes. Vana est igitur Papistarum opinio de nova Lege.

2. Non est vox Euangelii inventum humanum, sed Dei sapientia & consilium, 1. Cor. 1. Luc. 7.

3. Est præterea æternum Dei decretum & mysterium temporibus æternis tacitum, Rom. 16, & à principio mundi ex arcano sinu Patris per filium prolatum, Ioh. 1.

4. Prophetæ non tantum fuerunt interpretes Legis, & præcones denunciantes iram Dei & calamitates secuturas, sed simul doctores Euangelii, illustrantes primam promissionem de semine mulieris: Est enim unum & idem Euangelium omnium temporum, per quod salutem consecuti sunt, quicumque crediderunt, Act. 10.

5. Scripturæ universæ scopus est Christus: Ioh. 5. Scrutamini scripturas, ipsæ de me loquuntur, Luc. 24. Act. 26.

III. Descriptio Christi

vers. 3. & 4.

Christum Salvatorem describit Paulus hac Epigrapha breviter, sed luculenter, quoad personam & officium. Respectu personæ, ipsum verum Deum & hominem esse asseverat. Deum: 1. Quia filius Dei est. 2. Quia divina ejus majestas testimoniis indubitatis est declarata: in virtute seu potentia edendi miracula, effusione Spiritus sancti, qui phrasi Hebræa Spiritus sanctificationis vocatur, tum ab essentiali ipsius sanctitate, tum opere sanctificationis nostræ: Denique Resurrectione ex mortuis, qua vitam proprio arbitrato positam recepit, Ioh. 10. Hominem esse Christum tribus argumentis asserit. 1. Quia factus est. 2. ex semine David. 3. quia carnem habet, quæ phrasi scripturæ usitata, sumitur pro toto homine, Ioh. 1. Officium Christi tantum perstringit, appellationibus ejus notatum: est enim Iesus, salvum faciens populum suum à peccatis, Matth. 1. Est Christus, unctus plenitudine Spiritus sancti sine mensura, Psal. 45. Ioh. 3. Act. 10. Estque Rex & Sacerdos noster: Est Dominus noster, non tantum ratione creationis, sed etiam quia sanguine suo nos emit, sibi que peculum Ecclesiæ acquisivit, Act. 20. 1. Pet. 1.

Themata.

1. Christus est verus & æternus Deus, Patri coessentialis & coequalis. Ioh. 1. Roman. 9. 1. Ioh. 5.

2. Christus est verus homo, constans anima & corpore, quoad naturam humanam, per omnia nobis similis, absque peccato, Heb. 2. Ioh. 1.

3. Christus est Salvator & Mediator unicus generis humani. 1. Tim. 2.

4. In persona Christi est realis *κοινωνία* naturarum & idiomatum, orta
ex

ἐκ κοινῶν ὑποστάσεως λόγῳ, secundum quam rectè dici potest: Filius D
natus est ex semine David secundum carnem, Rom. 1, & 9.

5. Plura sunt communicationis idiomatum genera, quia hoc loco ad-
ditur particula distinctiva, quæ in propositionibus secundi & tertii generis
non invenitur adjecta.

6. Particula distinctiva notat non tantum subjectum, cui naturaliter cõ-
petit idioma, quod loco prædicati ponitur, sed simul exprimit causam,
quare de filio Dei verè & non verbaliter dici possit, quòd sit factus ex Da-
vidis semine, quia videlicet carnem in unitatem personæ assumpsit.

7. Verbalis communicatio merum ludibrium & commentum Diabo-
li est.

IV. De conditione & dignitate ministerii Apostolici.

Claudens Apostolus utramque digressionem de Euangelii doctrina
& filio Dei, quam Spiritu Apostolico plenus & dilectione Christi inflam-
matus inseruerat, redit ad institutum. Et quia se Apostolum esse dixerat, nunc
unde id officium nactus, & quæ ejus propria sint, differit. Proponit itaq;
officii sui, 1. Causam efficientem, Christum, à quo ἀμείσως vocatus est,
Gal. 1. 2. Formam, quia est Apostolatus, id est, Legatio, 2. Cor. 5. Et quan-
quam onus videri posset, tamen hanc dignitatem maximam esse, & ex gra-
tia sibi collatam testatur, dum χάρις vocat, 1. Tim. 1. 3. Finem, obedientiam,
qua captivatur ratio in obsequium fidei, 2. Cor. 10. 4. Objectum, omnes
gentes, quia gentium doctor, 2. Tim. 1. Act. 9. 1. Tim. 2. 5. Vltimum fi-
nem gloriam nominis divini. Postremò transfert objectum θεῖνον ad hy-
pothesin: Si ministerium Pauli ad omnes gentes se extendit, Ergo etiam
ad Romanos, quos vocatos Iesu Christi honorificè appellat.

Theses.

1. Apostolus est persona immediate à Christo vocata, ut per Euange-
lii doctrinam omnes gentes ad obedientiam fidei adducat, & nomen Chri-
sti illustret, Act. 1. Rom. 10.

2. Apostolatus etsi contemptum est vitæ genus in mundo, 1. Cor. 4.
tamen in oculis Dei magna est dignitas & gratia.

3. Differt Apostolus ab Episcopo, seu quovis alio Euangelii ministro,
adeoque Papa Romano vocatione immediata, Gal. 1. testimonio doctri-
næ, quòd in ea non errer, & objecti amplitudine, quòd ministerium illius
ad omnes gentes se extendat.

4. Ministerium Apostolicum non affert sapientiam humanam aut de-

monstrationes, sed divinam auctoritatem, & ab auctoribus non poscit curiosas investigationes mysteriorum Dei, sed simplicem obedientiam, 1. Cor. 1.

EPIGRAPHA.

Inscriptio Epistolæ periphrasin Ecclesiæ Romanæ continet: Universalis enim particula hoc loco determinatur attributis prædicari: ne ad omnes omnino Romanæ civitatis incolas, quorum vix millesima pars Christum agnoverat, pertrahi possit. Neque enim omnes cives Romani eo tempore vocati & sancti verè dici potuerunt. In attributis describit veræ Ecclesiæ cives, & discernit à reliqua hominum colluvie:

1. Dilectione Dei, qua in Christo dilecto diligit omnes in ipsum credentes, Eph. 1. 2. vocatione, qua tanquam medio Ecclesiam colligit. 3. Sanctificatione, quæ ceu fructus vocationem factam ex gratia & fide apprehensam consequitur, sita in gratuita imputatione innocentiae Christi & dono Spiritus sancti, renovationem in natura inchoantis.

THEMAT A.

1. Vera Ecclesia est, cœtus vocatorum per verbum & Sacramenta, in quo semper aliqui sunt verè credentes, qui fide justificati Spiritu sancto sanctificantur, & à Deo per Christum diliguntur, & vita æterna donantur.

2. Extra Ecclesiam nec vocati, nec sancti, nec electi sunt quærendi. Eos enim Scriptura Electos vocat, qui vocantur, justificantur, glorificantur, Rom. 8.

3. Alia est dilectio, qua Deus universum mundum dilexit, ita quidem, ut omnes homines verè salvari velit, omnibusque salutis organa ministret, ab ea, qua diligit credentes in Christum, qui organa salutis amplectuntur, & rectè usurpant.

4. Etsi haud dubiè Ecclesia Romana, tum quoque non fuit omni parte perfecta, tamen titulum sanctorum & dilectorum Dei eidem non denegat Apostolus, & per se quidem à potiori facit denominationem, at sui respectu ex charitate de omnibus optima quæque sibi pollicente loquitur.

5. Qui vera fide in Christum præditi, & Spiritu sancto donati ac renovati sunt, verè sancti appellari possunt. Papalis stultitia & audacia mortuos in edivorum catalogum ascribens, vivos sanctorum numero eximens, execratione digna est.

SALUTATIO.

Salutatio Paulina duobus verbis, Gratiae & Pacis, complectitur præcipua Christi beneficia, spiritualia & corporalia. Gratia significat favorem & dilectionem Dei, complectentis Ecclesiam suam dilectam in Christo, & gratis acceptantis in filio, & credentes justificantis in Christo, cum qua acceptatione conjunctum est donum per gratiam, Rom. 5. Pax

Pax notat; 1. Effectum gratuitæ justificationis, videlicet tranquillitatem conscientiae acquiescentis in promissione, & Deum μετὰ παρηγορίας invocantis, Rom. 5.

2. Externam defensionem & quietem, quam Deus Ecclesiae pro suo beneplacito largitur vel adimit, pro ut ipsi utile est. Et hæc bona à Deo & Domino nostro Iesu Christo precatur, ostendens & hunc verum esse Deum.

THEMATA.

1. Omne bonum donum est à Patre luminum, Jac. 1.
2. Salutatio non est negligenda, quia est invocatio & est efficax. Mat. 10.
3. Christus est verus Deus, quia invocatur, & ab ipso eadem petuntur quæ à Deo vero. 1. Tim. 1.

EXORDIUM.

Exordium Epistolæ totum in captatione benevolentiae versatur, ductis argumentis à Pauli erga Romanos affectione atque amore, quem septem documentis testatum facit. Propositio hæc est: Paulus Apostolus Romanam Ecclesiam sincero amore cõplectitur. Rationes afferuntur sequentes:

1. Quia Deo suo pro ipsorum fide, toto orbe prædicata, gratias agit, & de hac felicitate ipsis gratulatur, v. 8. 2. Assidue pro ipsis orat, cuius rei Deum & conscientiam suam testem appellat, v. 9. 3. Venire ad eos prospero itinere, à quo hætenus sit impeditus desiderat, v. 10.

4. Nihil ab illis lucri captare se velle ait; sed eos dono spirituali tanquam tessera sui amoris impertiri cupit, v. 11.

5. Consuetudine Romanorum & pietate, se quoque fidei ac consolationis fructum percepturum sperat, v. 12. 6. Ministerii & prædicationis suæ laborem haud inanem fore in Ecclesia Romana confidit, v. 13.

7. Officii Apostolici ratione se ad ejusmodi erga Romanos affectum & itineris ac laborum perferendorum propositum moveri testatur: Cum debitor sit omnibus hominibus, sapientibus & insipientibus, græcis seu gentibus cultioribus & barbaris, v. 14.

THESES.

1. Captatio benevolentiae apud auditores in ministro Euangelii non est adulatio, sed salutaris præparatio animorum, quò eò promptius audiant docentem.

2. De juramentis, quæ sunt invocatio veri Dei, & cultus Deo gratus.

3. Juramenta distinguuntur primò ratione causarum efficientium & impulsivarum in ἐπισηκτα seu τεταγμένα à Magistratu imposita, quæ sunt
vel

vel veritatis eruendæ gratia, mandata, vel obligatoria ad obedientiam & certa ministeria. Et ἐκείνη, quæ proprio arbitrio fiunt.

4. Voluntaria iuramenta fiunt vel ex justo zelo, & veritatis amore, qualia sunt Apostolica, Rom. 1. & 9, vel ex mera animi levitate, vel odio & indignatione, quæ prohibentur Matth. 5.

5. Secundò, Ratione caussarum finalium: Alia iuramenta cedunt ad gloriam Dei, & proximi ædificationem & utilitatem: Ezech. 18. & 33. Ioh. 3. 5. &c. Alia ad fallendum proximum, aut animi intemperiem & pravam consuetudinem explendam, Matth. 5.

6. Ratione objectorum: alia fiunt per verum Deum, Deut. 6. alia per creaturas aut idola, Exod. 23. Matth. 5.

7. Blasphemia est, quòd Papistæ in formulis iuramentorum nomini divino adjiciunt sanctorum mentionem. Exquisita porrò Papæ licentia & malitia est, quòd legitima iuramenta, quæ sunt vincula obedientiæ inter Magistratum & subditos, dissolvit pro arbitrio.

8. Indefinens oratio Pauli non significat, eum instar Monachorum & monialium ignavum egisse otium, & à reliquo labore vacuum, precibus recitandis tantùm vacasse: Quod ipse negat Act. 20. Sed singulis diebus iteratam precandi consuetudinem, & stata precum tempora eum habuisse notat. Delirant igitur Messaliani Euchitæ. Aug: de hæres: cap. 57.

9. De libero hominis arbitrio in rebus externis. Est enim voluntatis humanæ aliqua libertas in consiliis & actionibus externis. Eventus verò non sunt in nostra potestate, sed pendent à providentiæ divinæ gubernatione, quæ sæpe bona etiam piorum consilia impedit, præstantioris boni gratia, Act. 16. Jerem. 10. Scio Domine, quòd non est hominis via ejus, nec viri dirigere gressus suos.

10. Nemo tam est in hac vita perfectus, quin subindè vel institutione vel confirmatione vel consolatione aliorum indigeat. Inanis igitur est persuasio Papistarum, perfectionem virtutum sibi in hac vita vendicantium.

11. Labor ministrorum Evangelii non est arbitrarius, sed debitus ex officio, ejusque fructus seu merces non est stipendium, quod alimenti loco ipsis datur, sed incrementum regni Christi. Non sunt igitur mercenarii dicendi ministri Evangelii, eò quòd stipendia ipsis dantur annua.

12. Doctrina Evangelii est universalis, pertinens ad omnes gentes, sine discrimine, tam sapientes & cultas, quàm incultas & barbaras. Nulla igitur apud Deum est prosopolepsia, Act. 10.

FINIS.

AB 22 841 (1)

ULB Halle 3
002 043 793

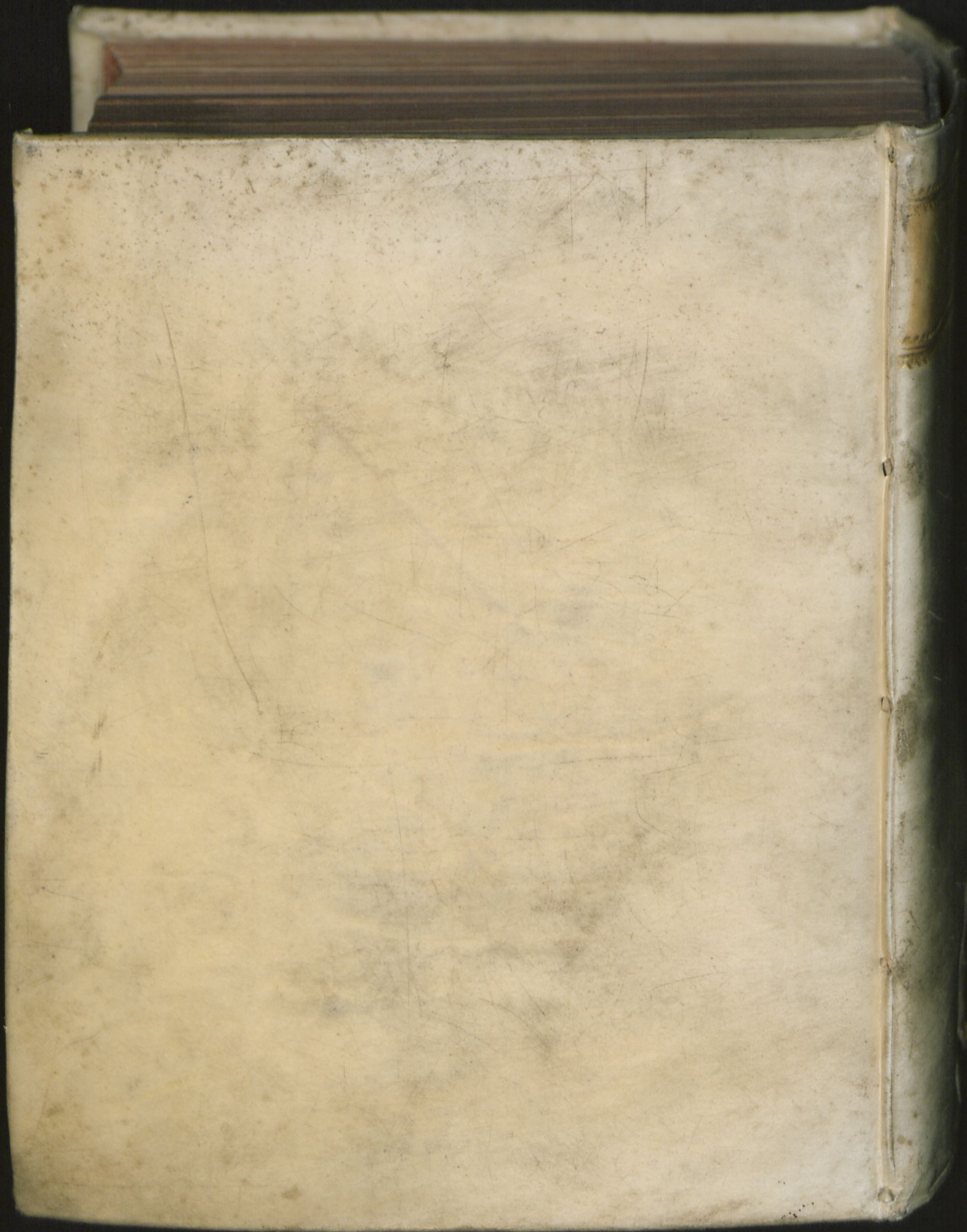

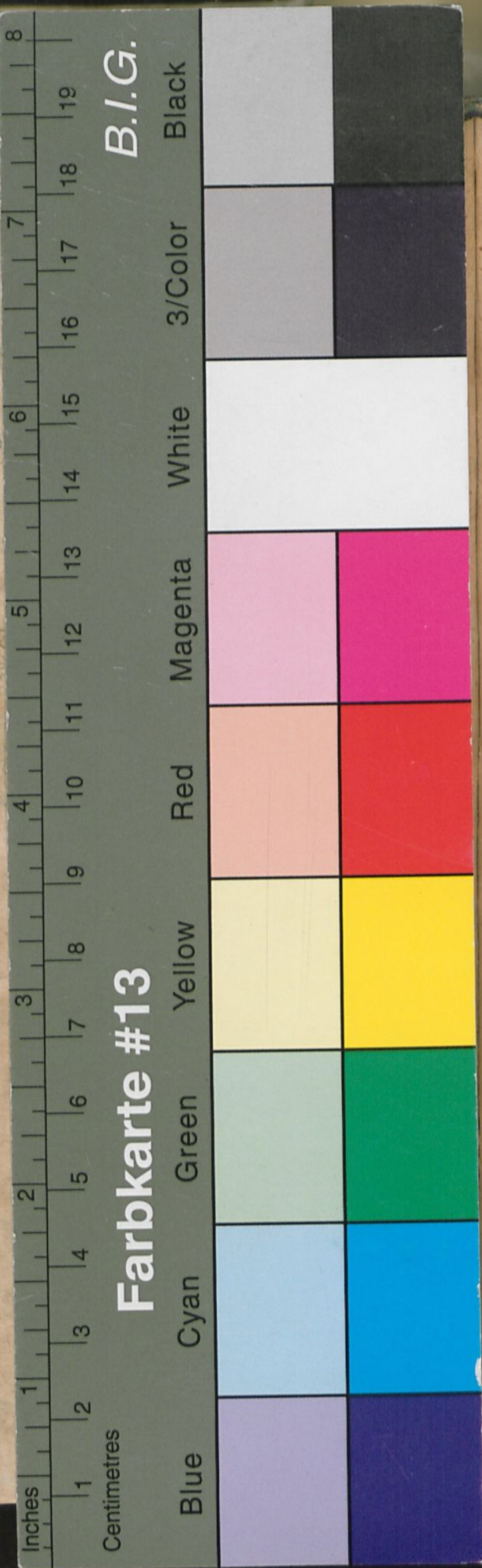
Sb.

W19

Hilf.

1711

DISPUTATIO PRIMA

EX EPISTOLA

PAVLI APOSTOLI AD ROMANOS, complectens quædam Prolegomena, & ἀνάλυσις ἐπιγραφῆς & exordij.

Cujus positiones, divina adjuvante gratia,

PRÆSIDE DAVIDE RVNGIO

SS. THEOLOGIÆ D. ET PRO-

fessore, in privato disputationum Theologicarum Collegio defendet

M. BARTHOLOMAEUS BATTUS
Hamburgensis.

Die 20. Decemb. hora 7. mat.

15

95

VVITEBERGAE

Excusa typis M. Simonis Gronenbergii.

